

WALES **AUDIT** OFFICE
SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Archwiliad 2009/2010

Medi 2010

Awdur: SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU a KPMG LLP

Cyf 09/2010

Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu –
Adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Fersiwn drafft yw'r ddogfen hon tra bod trafodaethau pellach gyda'r corff a archwilir ac a arolygir yn yr arfaeth. Mae'n bosibl nad yw'r wybodaeth wedi'i dilysu'n llawn eto ac ni ddylid dosbarthu'r ddogfen hon yn eang.

Fy mwriad, fel Archwilydd Penodedig, yw cyflwyno Adroddiad Archwilydd diamod ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Cynnwys

Crynodeb	4
Adroddiad Manwl	
Nid oes gennyf unrhyw bryderon ynghylch agweddau ansoddol eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol	6
Nid oes camdatganiadau sylweddol nas cywirwyd.	6
Ni ddisgwyliaf addasu adroddiad safonol yr archwilydd	6
Ni chanfuwyd unrhyw wendidau perthnasol o ran rheolaeth fewnol.	6
Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol gan Safonau Archwilio Rhyngwladol eraill i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt.	7
Nid oes unrhyw faterion archwilio eraill o ddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arnynt.	7
Nid oes unrhyw faterion sydd ynghlwm â Chyfrifon y Llywodraeth i mi gyflwyno adroddiad arnynt.	7
Atodiadau	
Llythyr Cynrychiolaeth Drafft	9
Crynodeb o gywiriadau i'r datganiad ariannol drafft a eitemau nas cywirwyd	13
Crynodeb o wendidau rheolaeth fewnol amherthnasol a diweddarau crynodeb 2008/09 o wendidau rheolaeth fewnol amherthnasol	14

Statws yr adroddiad hwn

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu a'r 'Datganiadau o Gyfrifoldebau' a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) na'r archwilydd penodedig, lle y bo'n gymwys, yn atebol i unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog, na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd parti perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn

infoofficer@wao.gov.uk

Crynodeb

1. Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn gyfrifol am baratoi datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig sy'n rhoi darlun teg o'i sefyllfa ariannol fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2010 ac o'i incwm a'i wariant yn y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny. Mae'n ofynnol i mi roi fy marn ar degwch y datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig.
2. Cyflwynodd yr Awdurdod Ddatganiad o Gyfrifon i mi ym mis Gorffennaf ac rwyf bellach wedi cwblhau'r archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i raddau helaeth. Ni cheisiaf gael sicrwydd llwyr fod y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn rhoi darlun teg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod, na sicrwydd eu bod yn gywir ym mhob ffordd, ond yn hytrach mabwysiedir cysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad o'r cyfrifon, rwyf yn ceisio nodi camddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, h.y. y rhai a allai gamarwain darllenwyr.
3. Rydym yn barnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol ar gyfer yr Awdurdod os ydynt yn werth £316,000 ar gyfer eitemau incwm a gwariant ac eitemau'r fantolen. Nid materion meintiol yn unig sy'n penderfynu a fernir bod eitem yn berthnasol, gall materion ansoddol penodol megis gofynion cyfreithiol a rheoleiddio a sensitifrwydd gwleidyddol hefyd gael effaith ar hyn; er enghraifft datgeliadau enillion swyddogion a lwfansau aelodau.
4. Gan fod yr archwiliad wedi'i gwblhau i raddau helaeth, mae'r adroddiad hwn yn nodi'r materion allweddol sy'n codi o'r archwiliad. Rhaid cyfleu'r materion hyn i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, yn unol â Safon Archwilio Ryngwladol (ISA) 260, cyn rhoi barn ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig. Cytunir ar faterion manylach sy'n codi ac argymhellion gyda swyddogion.
5. Mae ISA 260 yn ei gwneud yn ofynnol i archwilwyr gyflwyno adroddiad i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynglŷn â'r materion canlynol cyn iddynt roi barn ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:
 - cydberthnasau a allai ddylanwadu ar annibyniaeth yr archwilydd;
 - gwybodaeth am gynllunio archwiliad; a
 - chanfyddiadau'r archwiliad, yn cynnwys safbwyntiau'r archwilydd ar yr agweddau ansoddol ar waith cyfrifyddu ac adrodd yr endid.
6. Cyflwynwyd adroddiad ar y ddau fater cyntaf i chi yn y Strategaeth Archwilio Ariannol. Paratowyd yr adroddiad hwn i gyflawni fy nghyfrifoldebau o ran y trydydd pwynt. Dyma fy nghanfyddiadau:
 - Nid oes gennyf unrhyw bryderon ynghylch agweddau ansoddol eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol;
 - Nid oes camddatganiadau nas cywirwyd
 - Ni ddisgwyliaf addasu adroddiad safonol yr archwilydd;
 - Ni chanfuwyd unrhyw wendidau perthnasol o ran rheolaeth fewnol;

-
- Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol gan Safonau Archwilio Rhyngwladol eraill i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt; ac
 - Nid oes unrhyw faterion archwilio eraill o ddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arnynt.
7. Yn amodol ar benderfynu ar y mater a nodir ar dudalen 6, fy mwriad yw cyflwyno adroddiad archwilydd diamod ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig pan fydd yr Awdurdod wedi rhoi'r Llythyr Cynrychiolaeth a nodir yn Atodiad 1 i mi.

Nid oes gennyf unrhyw bryderon ynghylch agweddau ansoddol eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol

8. Yn ystod yr archwiliad rwyf yn ystyried agweddau ansoddol y broses o gyflwyno adroddiadau ariannol. Rwyf yn gwerthuso'r wybodaeth a ddarperir gan y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i benderfynu a yw'n berthnasol, yn ddibynadwy, yn gymaradwy ac yn hawdd ei deall.
9. Ni does unrhyw faterion yn codi o'r adolygiad hwn y dymunaf dynnu sylw'r Pwyllgor atynt.

Nid oes gwahaniaethau archwilio sylweddol nas cywirwyd

10. Cyflwynaf adroddiad i chi ar yr holl gamddatganiadau nas cywirwyd heblaw mân gamddatganiadau amlwg (diffinnir mân gamddatganiadau fel rhai sy'n hollol ddibwys, yn unigol neu gyda'i gilydd, yn feintiol a/neu'n ansoddol). Ar sail ein methodoleg safonol, y terfyn ariannol ar gyfer yr hyn a ystyriaf yn fân wall yw £16,000.
11. Ni does camddatganiadau nas cywirwyd sy'n uwch na'r terfyn hwn. Dangosir camddatganiadau a gywirwyd yn dilyn yr archwiliad yn Atodiad 2.

Ni ddisgwyliaf addasu adroddiad safonol yr archwilydd

12. Cyflwynaf unrhyw addasiadau arfaethedig i adroddiad safonol yr archwilydd i sicrhau eich bod yn ymwybodol o'r rhesymau dros yr addasiadau ac yn cael cyfle i roi unrhyw wybodaeth ac esboniadau pellach mewn perthynas â'r mater/materion a arweiniodd at yr addasiad. Mae'r adroddiad yn gwneud sylwadau ar y canlynol:
 - a yw'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn rhoi darlun teg o'r sefyllfa ariannol fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2010 ac o'i incwm a'i wariant yn y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
 - a yw'r Datganiad o Reolaeth Fewnol yn cydymffurfio â'r canllawiau perthnasol ac yn gyson â'n wybodaeth a'n dealltwriaeth o drefniadau'r Awdurdod.
13. Ar sail ein gwaith archwilio, ni nodwyd unrhyw faterion a fyddai'n galw am addasu'r farn archwilio.

Ni chanfuwyd unrhyw wendidau perthnasol o ran rheolaeth fewnol

14. Diffinnir gwendid perthnasol mewn rheolaeth fewnol gan ISA 260 fel 'diffyg o ran cynllunio neu weithredu a allai effeithio'n andwyol ar allu'r endid i gofnodi,

prosesu, crynhoi a chyflwyno adroddiadau ar ddata ariannol a data perthnasol arall sy'n arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol'.

15. Fodd bynnag, nid wyf fel arfer yn cyflwyno adroddiad i chi ar wendid perthnasol yr ydych yn ymwybodol ohono, ac y cymerwyd camau priodol i'w gywiro, oni bai bod y gwendid yn arwydd o wendidau ehangach yn yr amgylchedd rheoli cyffredinol a bod risg y gallai gwendidau perthnasol eraill godi.
16. Dylech fod yn ymwybodol nad wyf yn rhoi datganiad cynhwysfawr o'r holl wendidau a allai fodoli yn y rheolaethau mewnol, nac o'r holl welliannau y gellid eu gwneud, ond dim ond y materion hynny sydd wedi dod i'm sylw o ganlyniad i'r gweithdrefnau archwilio a gynhaliwyd yr wyf wedi ymdrin â hwy. Dangosir eitemau rheolaeth fewnol amherthnasol gan gynnwys ein hargymhellion ar gyfer gwella yn Atodiad 3.
17. Ni chanfuwyd unrhyw wendidau perthnasol o ran rheolaeth fewnol. Dangosir y gwendidau amherthnasol a ganfuwyd a gwelliannau y gellid eu gwneud ynghyd â diweddariad ar wendidau amherthnasol y flwyddyn flaenorol yn Atodiad 3.

Nid oes unrhyw faterion archwilio eraill y mae'n ofynnol gan Safonau Archwilio Rhyngwladol eraill i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt

18. Mae safonau archwilio eraill yn ei gwneud yn ofynnol i ni gyfathrebu â chi mewn amgylchiadau penodol eraill gan gynnwys:
 - os byddaf yn amau neu'n canfod twyll, hyd yn oed os nad yw'r effaith bosibl yn berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, oni chaf fy ngwahardd rhag gwneud hynny o dan reoliadau gwyngalchu arian; ac
 - os bydd datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig yr Awdurdod a gwybodaeth arall yn y Datganiadau o Gyfrifon yn anghyson.
19. nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol gan Safonau Archwilio Rhyngwladol eraill i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt.

Nid oes unrhyw faterion archwilio eraill o ddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arnynt

20. Mae'n ofynnol i mi hefyd gyflwyno adroddiad i chi ar unrhyw faterion archwilio o bwys eraill o ddiddordeb llywodraethu fel bod modd i chi gymryd camau priodol.
21. nid oes unrhyw faterion archwilio eraill o ddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arnynt.

Nid oes unrhyw faterion yn ymwneud â Chyfrifon y Llywodraeth Gyfan i gyflwyno adroddiad arnynt

-
22. Prosiect gan Drysorlys ei Mawrhydi yw'r ymarfer ar gyfer Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan. Y nod yw cyhoeddi Datganiadau Ariannol Cyfunol sectorau cyhoeddus DU gyfan. Mae Trysorlys ei Mawrhydi wedi cadarnhau y caiff cyfrifon 2009/2010 y DU eu cyhoeddi yng Ngwanwyn 2011.
23. Hysbysu'r ymarfer ar Gyfrifon y Llywodraeth Leol, mae'n ofynnol i Awdurdod Tân Gogledd Cymru gyflwyno pecyn L, ffurflen archwilio gyfunol, i Lywodraeth y Cynulliad erbyn 30 Medi 2010: Mae'r pecyn L yn rhoi manylion:
- y trafodion a'r balansau a adroddwyd amdanynt yng nghyfrifon statudol yr Awdurdod; a
 - balansau Cydgyfrifon y Llywodraeth Gyfan, sydd angen eu dileu neu eu cyfuno.
24. Mae'n fwriad gan yr Archwilydd Penodedig i gyflwyno tystysgrif diamod ar y Pecyn L. Nid oes unrhyw faterion yr hoffem eich hysbysu ohonynt.

DRAFT

Atodiad 1

Anthony Barrett
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Eich Cyf/Your Ref:
Ein Cyf/Our Ref: SF/M27
Dyddiad/Date: 27 Medi 2010
Gofynner am/Ask for: S Forrest
Rhif Union/Direct Dial: 01492 576179

Annwyl Syr

Datganiad o Gyfrifon 2009/2010 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Darperir y llythyr hwn mewn perthynas â'r archwiliad o ddatganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010 er mwyn mynegi barn ynglŷn â pha un a ydynt yn rhoi darlun teg, ym mhob ffordd berthnasol, o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2010 ac o ganlyniadau ei weithrediadau a'i lifau arian parod ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 (diwygiedig) a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y DU - Datganiad o'r Arfer a Argymhellir 2009 (y SORP).

Sylwadau wnaed gan Reolwyr

Sylwadau cyffredinol

1. Cafodd holl drafodion yr Awdurdod eu hadlewyrchu a'u cofnodi'n briodol yn y cofnodion cyfrifyddu.
2. Nid oes unrhyw brosiectau cyllideb cyfun yn deillio o unrhyw gytundebau partneriaeth a luniwyd o dan Adran 31 o Ddeddf Iechyd 1999, cyfranogion, mentrau ar y cyd na threfniadau ar y cyd heblaw am y rhai a ddatgelwyd yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.
3. Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â phob amod a osodwyd gan sefydliadau perthnasol sy'n talu grantiau a gall ddisgwyl, yn rhesymol, y symiau grant a gynhwysir yn y cyfrifon.

4. Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â phob agwedd ar y cytundebau a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol i addasu'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig neu ddatgelu'r manylion ynddynt.
5. Nid oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau, yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig.
6. Sicrhawyd bod pob llyfr cyfrifon a dogfennau ategol a chofnodion pob cyfarfod o'r Awdurdod ar gael i chi.
7. Nid oes gan yr Awdurdod gynlluniau na bwriadau a allai newid mewn ffordd berthnasol werth cario neu ddsbarthiad asedau a rhwymedigaethau a adlewyrchir yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.
8. Mae'r dulliau mesur, gan gynnwys y rhagdybiaethau cysylltiedig, a ddefnyddiwyd i bennu gwerthoedd teg yn briodol ac wedi eu cymhwysu'n gyson. Mae'r datgeliadau sy'n ymwneud â gwerthoedd teg yn gyflawn ac yn briodol.
9. Nid oes camddatganiadau nas cywirwyd.
10. Rhoddwyd ystyriaeth i'r mân newidiadau yn y SORP, yn bennaf y rheiny a oedd yn ymwneud â chyfrifon Menter Cyllid Gyhoeddus a chynlluniau o'r fath. Cofnodwyd hyn yn Natganiad Cyfrifon 2009/10.

Asedau

Cyffredinol

11. Roedd yr holl asedau a gynhwyswyd ar y fantolen yn bodoli ar ddyddiad y fantolen ac yn eiddo i'r Awdurdod, ac roeddent yn rhydd o unrhyw hawlrym, llyffethair neu arwystl, ac eithrio fel y datgelir yn y cyfrifon. Mae'r fantolen yn cynnwys pob ased diriaethol sy'n eiddo i'r Awdurdod.

Asedau sefydlog

12. Mae pob ased sydd dros £100 yn cael ei gyfalafu. Caiff adeiladau eu hailbriso bob pum mlynedd gan ddilyn 'Gwerth y Farchnad Agored' ar gyfer swyddfeydd a 'Cost Amnewid Dibrisiedig' ar gyfer gorsafoedd tân. Dibrisir holl adeiladau'r Awdurdod dros eu hoes amcangyfrifedig a chodir tâl am y dibrisiad. Adnabyddir costau eraill fel costau hanesyddol a fe'i dibrisir dros eu hoes ddefnyddiol. Yng ngoleuni'r hinsawdd economaidd bresennol fe adolygwyd gwerth yr asedau rhag diffygion.

Asedau cyfredol

- O'u gwireddu yn ystod gweithrediadau arferol yr Awdurdod disgwylir y bydd yr asedau cyfredol eraill ar y fantolen yn cynhyrchu o leiaf gymaint ag a ddatgenir. Gwnaed darpariaeth ddigonol yn erbyn pob swm sy'n ddyledus i'r Awdurdod ac y gwyddys ei fod, neu y gellir disgwyl y bydd, yn anadenilladwy.
- Ni cheir unrhyw drefniadau balans digolledu ffurfiol nac anffurfiol gydag unrhyw rai o'n cyfrifon arian parod na buddsoddi.

Buddsoddiadau

- Roedd yr holl fuddsoddiadau a gynhwyswyd ar y fantolen yn bodoli ar ddyddiad y fantolen ac yn eiddo i'r Awdurdod, ac roeddent yn rhydd o unrhyw hawlrym, llyffethair neu arwystl, ac eithrio fel y datgelir yn y cyfrifon. Mae'r fantolen yn cynnwys yr holl fuddsoddiadau sy'n eiddo i'r Cyngor. Mae buddsoddiadau'r Awdurdod wedi eu hadolygu o safbwynt amhariad ac adlewyrchir unrhyw amhariad o'r fath yn y datganiadau ariannol yn unol â hynny.

Rhwymedigaethau

Cyffredinol

- Mae pob rhwymedigaeth wirioneddol a phob rhwymedigaeth wrth gefn wedi ei chofnodi a'i datgelu fel y bo'n briodol, yn ogystal â phob gwarant yr ydym wedi ei rhoi i drydydd partïon.
- Nid oes ymglyfreitha yn yr arfaeth a allai beri colled sylweddol i'r Awdurdod, ac nad yw wedi ei ddatgelu yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, naill ai fel rhwymedigaethau cyfredol neu rwymedigaethau wrth gefn.
- Mae pob rhwymedigaeth o dan brydlesi cyllidol neu gontractau hurbwrcas wedi ei datgelu yn y cyfrifon.
- Ystyriwyd pob budd nas cyllidwyd (megis blynyddoedd ychwanegol dewisol) wrth grynhoi ffigurau Safon Adrodd Ariannol 17 a gynhwyswyd yn y datganiadau cyfrifyddu.

Canlyniadau

- Ni chafodd trafodion o fath nas cynhelir fel arfer gan yr Awdurdod, nac amgylchiadau eithriadol neu anghylchol effaith berthnasol ar y canlyniadau ar gyfer y flwyddyn.

Rheolaeth fewnol

- Cydnabyddaf fy nghyfrifoldeb am gynllunio a gweithredu rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod gwallau. Ni fu:

- afreoleidd-dra yn ymwneud â rheolwyr y mae ganddynt rolau pwysig yn y system rheolaeth cyfrifyddu fewnol;
- afreoleidd-dra yn ymwneud â chyflogeion eraill a allai gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol; a
- gohebiaeth gan asiantaethau rheoliadol yn ymwneud â diffyg cydymffurfio neu ddiffygion o ran arferion adrodd ariannol a allai gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol.

Digwyddiadau ôl-fantolen

22. Ac eithrio fel y datgelwyd yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, ni fu newidiadau perthnasol ers dyddiad y fantolen sy'n effeithio ar rwymedigaethau ac ymrwymadau, ac ni fu digwyddiadau na thrafodion sydd, er nad ydynt wedi'u cynnwys yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, yn ddigon pwysig fel y dylent fod wedi cael eu dwyn i sylw'r archwilydd.

Sylwadau gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

23. Cydnabyddwn fod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi eu trafod â ni.
24. Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am gyflwyno'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn deg yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol priodol.
25. Cydnabyddwn ein cydgyfrifoldeb am baratoi'r Datganiad o Gyfrifon, sydd wedi'i gymeradwyo gan yr Awdurdod.
26. Rydym wedi datgelu i chi bob achos hysbys neu bosibl o ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau y dylid bod wedi ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.
27. Nid oes unrhyw drafodion perthnasol eraill gyda phartïon cysylltiedig (yn ôl diffiniad Safon Adrodd Ariannol 8 a'r SORP), heblaw am y rhai a gofnodwyd ac a ddatgelwyd yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.
28. Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am gynllunio a gweithredu rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll, ac rydym wedi datgelu canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gallai'r datganiadau ariannol fod wedi eu cam-ddatgan mewn modd perthnasol o ganlyniad i dwyll.
29. Rydym wedi datgelu wrthyf yr hyn a wyddom am bob honiad o dwyll, neu dwyll a ddrwgdybir, sy'n effeithio ar ddatganiadau cyfrifyddu'r Awdurdod a'r nodiadau cysylltiedig a roddwyd i'r Awdurdod gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr ac eraill.

30. Cadarnhawn, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, y gwneir y sylwadau uchod ar sail ymholiadau gyda rheolwyr ac aelodau o staff sydd â gwybodaeth a phrofiad perthnasol (a, lle bo hynny'n briodol, drwy archwilio dogfennau ategol) sy'n ddigon i'n bodloni y gallwn gyflwyno'n briodol bob un o'r sylwadau uchod i chi.

Llofnodwyd gan

Trysorydd

Dyddiad 27 Medi 2010

Cadeirydd

Dyddiad 27 Medi 2010

Atodiad 2

Crynodeb o gywiriadau i'r camddatganiadau a ganfuwyd yn y datganiadau ariannol drafft

Natur y cywiriad	Rheswm dros y cywiriad
Debydu Dyledwyr Awdurdodau Lleol £55,508 Mân Dyledwyr £372 Credydu Dyledwyr Adranau'r Llywodraeth £55,508	Ailddosbarthu balansau dyledwyr
Debydu Rhagdaliadau £41,663 Credydu I&E £41,663	Rhagdaliadau y dylid fod wedi eu cynnwys ddiwedd y flwyddyn
Debydu Symudiadau ar y gronfa gyffredinol £41,663 Credydu cronfeydd wedi eu clustnodi £41,663	Trosglwyddo symiau rhagdaledig i gronfeydd wedi eu clustnodi
Debydu darpariaethau £85,000 Credydu I&E £85,000	Rhyddhau darpariaeth ar gyfer gwerthuso swyddi yn unol â chostau ar gyfer y dyfodol.
Debydu Symudiadau ar y gronfa gyffredinol £85,000 Credydu Cronfeydd wedi eu clustnodi £85,000	Trosglwyddo'r ddarpariaeth ar gyfer gwerthusiad swyddi i gronfeydd wedi eu clustnodi
Debydu Darpariaeth £100,000 Credydu I&E £100,000	Lleihau'r ddarpariaeth ar gyfer cyflog cyfartal i ddiffoddwyr tân rhan amser oherwydd fod gofyn am wasanaeth <i>pro rata</i>
Debydu I&E £1,992,000 Credydu Symudiad ar y gronfa gyffredinol £1,992,000	Cydnabod amhariad yn yr asedau sefydlog drwy gyfrid yr I&E o ganlyniad i arweiniad diwygiedig SORP 2008
Debydu Cost Asedau Sefydlog b/f £1,510,000 Credydu Asedau Sefydlog dibrisiad b/f £1,510,000 Debydu Costau amhariad £17,000 Debydu Amhariad ailbriso a dibrisio £1,510,000 Credydu costau ailbriso £1,527,000	Cywiro nodyn ased sefydlog yr ailbrisiad ar gyfer y flwyddyn

Crynodeb y camddatganiadau nas cywirwyd

Natur y cywiriad	Rheswm dros y cywiriad
Dim	

Crynodeb o eitemau rheolaeth fewnol amherthnasol

Rhif.	Sylwadau a risg	Argymhelliad	Ymateb Rheolwyr
1	Ni chanfuwyd unrhyw wendidau yn 2009/10		

Atodiad 3

Diweddarau crynodeb 2008/09 o eitemau rheolaeth fewnol amherthnasol

Rhif.	Sylwadau a risg	Argymhelliad	Ymateb Rheolwyr
1	Polisi cyfalafu		
	<p>Nodwyd nad oedd nifer o eitemau a gynhwyswyd o fewn ychwanegiadau i'r asedau sefydlog yn y flwyddyn o natur cyfalaf. Roedd y rhain wedi eu cynnwys o fewn costau cynnal cyfalafog a gynlluniwyd.</p>	<p>Argymhelliad</p> <p>Dylid mabwysiadu proses adolygu ffurfiol i sicrhau mai dim ond gwariant priodol a gyfalafir yn y dyfodol.</p> <p>Ymateb Rheolwyr 2008-09</p> <p>Cyhoeddir canllawiau pellach ar beth yw gwariant cyfalaf i staff sy'n gyfrifol am gaffael gwaith cyfalaf ac i staff sy'n gyfrifol am brosesu anfonebau i'w talu.</p> <p>Bydd staff Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy'n cynnal adolygiad o'r holl daliadau cyfalaf a broseswyd i sicrhau bod yr holl anfonebau a dalwyd fel gwaith cyfalaf yn cyd-fynd â'r diffiniad o wariant cyfalaf.</p>	<p>KMPG – yr wybodaeth ddiweddaraf</p> <p>Cafodd y broses ei gwella yn 2009-10 a nid oes unrhyw faterion wedi codi yn y maes yma yn ystod yr archwiliad.</p>
2	Symiau sy'n ddyledus i gontractwyr		
	<p>Nodwyd nad oedd gan yr Awdurdod unrhyw broses ar gyfer adnabod dargadwedd cyfredol sydd yn ddyledus ar waith datblygiadol sydd yn rhoi cyfrif am rwymedigaethau cyfredol.</p>	<p>Argymhelliad</p> <p>Dylid sefydlu proses i nodi lefel y symiau sy'n ddyledus i gontractwyr fel rhan o'r gweithdrefnau ariannol diwedd blwyddyn.</p> <p>Ymateb Rheolwyr 2008/09</p> <p>Newid gweithdrefnau diwedd blwyddyn i gynnwys cyswllt unionyrchol gyda'r Adran Ystadau gan staff Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i ganfod lefel y symiau sy'n ddyledus i gontractwyr ar ddiwedd blwyddyn.</p>	<p>KMPG – yr wybodaeth ddiweddaraf</p> <p>Cafodd y broses ei gwella yn 2009-10 a nid oes unrhyw faterion wedi codi yn y maes yma yn ystod yr archwiliad.</p>

3	Amhariad ar gyfer costau heb eu priodoli		
	<p>Nid yw costau cynnal cyfalafog wedi eu cynllunio ar hyn o bryd wedi eu dyrannu i orsafoedd tân unigol y maent yn berthnasol iddynt ar y gofrestr asedau sefydlog. O ganlyniad roedd rhai amhariadau anghywir yn y flwyddyn bresennol.</p>	<p>Argymhelliad Dylai gwaith cyfalafog i orsafoedd tân gael ei ddyrannu i'r gorsafoedd perthnasol mewn pryd.</p> <p>Ymateb rheolwyr 2008/09 Bydd gweithdrefnau diwedd blwyddyn yn cael eu newid i gynnwys dyrannu costau cynnal cyfalafog a gynlluniwyd i orsafoedd tân unigol.</p>	<p>KPMG – yr wybodaeth ddiweddaraf Cafodd y broses ei gwella yn 2009-10 a nid oes unrhyw faterion wedi codi yn y maes yma yn ystod yr archwiliad.</p>
4	Cytundeb lefel gwasanaeth gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy		
	<p>Drwy gydol y flwyddyn nid oedd unrhyw gyswllt ffurfiol rhwng yr Awdurdod a CBSC ar gyfer darparu gwasanaethau ariannol (yn cynnwys paratoi'r datganiadau ariannol). Er efallai bod contract dealliedig wedi deillio o berfformiad parhaus gan yr Awdurdod a CBSC (gyda ffi am wasanaethau a delir i CBSC a hwythau'n darparu'r cyfryw wasanaethau), mae'n dal yn risg sylweddol i'r Awdurdod beidio â chael contract ysgrifenedig ar gyfer gwasanaeth allweddol o'r fath.</p> <p>Mae hyn yn cynyddu'r tebygolrwydd o anghydfod cytundebol a bwllch o ran disgwyliad yn datblygu rhwng yr Awdurdod a CBSC.</p>	<p>Argymhelliad Dylid cytuno ar gontract ffurfiol am y flwyddyn, a bod yr Awdurdod a CBSC yn ei arwyddo. Dylid sefydlu proses ar gyfer adolygiad blynyddol ac ail-negydu contract o'r fath. Yn ddelfrydol, dylai hyn ddigwydd cyn dechrau'r flwyddyn dan sylw.</p> <p>Ymateb rheolwyr 2008/09 Er nad oedd unrhyw gontract ffurfiol ar gyfer 2008/09 roedd cyd-drafodaethau wedi eu cynnal cyn i'r contract blaenorol ddod i ben rhwng y Dirprwy Bennaeth Tân a Swyddog Adran 151 CBSC ac roedd cytundeb ar lafar yn ei le y byddai Conwy'n parhau i ddarparu'r un lefel o wasanaethau ariannol am y tair blynedd nesaf.</p>	<p>KMPG – yr wybodaeth ddiweddaraf Mae'r contract bellach wedi ei arwyddo ac wedi ei roi ar waith.</p>

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ
Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn Testun: 029 2032 0660
E-bost: info@wao.gov.uk
Gwefan: www.wao.gov.uk